

TURVALLISTAMISEN DISKURSSIT EDUSKUNNAN RA- JAKESKUSTELUSSA SYKSYLLÄ 2023

Santeri Kirjavainen
Kandidaatintutkielma
Valtio-oppi
Yhteiskuntatieteiden ja filo-
sofian laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2024

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Tekijä Santeri Kirjavainen	
Työn nimi Turvallistamisen diskurssit eduskunnan rajakeskustelussa syksyllä 2023	
Oppiaine Valtio-oppi	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Kevät 2024	Sivumäärä 29
Tiivistelmä <p>Suomen liittyminen puolustusliitto Naton jäseneksi huhtikuussa 2023 nosti julkiseen keskusteluun mahdollisuuden Venäjän kostotoimenpiteistä. Näiden uhkakuvien nähtiin realisoituneen saman vuoden marraskuussa, kun Suomen itärajalta havaittiin poikkeuksellinen turvapaikanhakijoiden aalto, jonka epäiltiin olleen Venäjän mahdollistama. Asia nostettiin parlamentaariseen keskusteluun pääministerin ilmoituksen muodossa.</p> <p>Tässä tutkielmassa tarkastelen eduskunnassa käytyä keskustelua itärajan tilanteesta soveltaen diskurssianalyysin ja valta-analyysin metodologisia lähtökohtia. Hyödynnän analyysissäni Kööpenhaminan koulukunnan turvallisuusteoriaa ja turvallistamisen käsitettä. Tavoitteenani on selvittää, pyritäänkö itärajan tilanne konstruoimaan kansallisen turvallisuuden kysymykseksi. Tarkat tutkimuskysymykseni ovat: 1) Millaisia turvallisuuden diskursseja pääministerin ilmoituksen eduskuntakeskustelussa esiintyy, 2) nousevatko turvallisuuden diskurssit keskustelussa hegemoniseen asemaan ja 3) pyritäänkö itärajan tapahtumat turvallistamaan diskursseilla?</p> <p>Analyysini osoitti, että neljä turvallisuuden diskurssia hallitsi keskustelussa hegemonisina. Nämä diskurssit olivat hybridivaikuttamisen diskurssi, kansainvälisten sopimusten diskurssi, Euroopan turvallisuustilanteen diskurssi ja sisäisen turvallisuuden diskurssi. Diskursseista pystyi tunnistamaan yrityksen turvallistaa itärajan tilanne. Tulokset kertovat muutoksesta Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisessa linjassa ja keskustelukulttuurissa.</p>	
Asiasanat: itäraja, Nato-jäsenyys, Venäjä, hybridivaikuttaminen, turvallistaminen, diskurssit	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	ILMIÖN TAUSTA	5
	2.1 Venäjän käsittely julkisessa puheessa	5
	2.2 Julkinen keskustelu itärajan tilanteesta	8
3	AINEISTO.....	10
4	KÖÖPENHAMINAN KOULUKUNNAN TURVALLISUUSTEORIA	12
5	METODI.....	15
	5.1 Diskurssianalyysin lähtökohtia.....	15
	5.2 Diskurssien väliset valtasuhteet.....	18
	5.3 Metodien sovellus	19
6	ANALYYSI	21
	6.1 Hybridivaikuttamisen diskurssi	22
	6.2 Euroopan turvallisuustilanne -diskurssi	23
	6.3 Kansainvälisten sopimusten diskurssi.....	24
	6.4 Sisäisen turvallisuuden diskurssi	25
7	POHDINTA.....	26
	LÄHTEET	30

1 JOHDANTO

Suomen ja koko Euroopan ulko- ja turvallisuuspoliittinen toimintaympäristö koki suurimman muutoksensa sitten Neuvostoliiton hajoamisen, kun Venäjä aloitti täysimittaisen hyökkäyksensä Ukrainaan helmikuussa 2022. Lyhyen ja varsin yksimielisen julkisen keskustelun päätteeksi Suomi päätti hakea Pohjois-Atlantin liiton eli Naton jäsenyyttä yhdessä Ruotsin kanssa. Jäsenyys päätti Suomen toisen maailmansodan päättymisestä asti kestäneen sotilaallisen liittoutumattomuuden linjan.

Jäsenyysprosessin alkamisen jälkeen monet asiantuntijat ja poliitikot esittivät julkisuudessa varoituksia Venäjän mahdollisista kostotoimenpiteistä erilaisten hybridioperaatioiden muodossa. Venäjän ensireaktio jäsenyysaikeisiin oli maltillinen, mutta jäsenyyden vahvistuttua huhtikuussa 2023 alkoivat venäläiset tahot käyttämään kovempaa retoriikka ja uhkaamaan Suomea vastatoimilla ja sotilaallisilla seurauksilla (Yle 21.8.2023). Lokakuussa 2023 presidentti Sauli Niinistö kehotti suomalaisia varautumaan kaikenlaisiin ”ilkeyksiin” (Yle 18.10.2023).

Marraskuussa 2023 Suomen itärajan rajanylityspaikoilla havaittiin poikkeuksellinen turvapaikanhakijoiden aalto. Itärajan tapahtumat tunnistettiin julkisessa keskustelussa rajavartiolaitoksen, asiantuntijoiden ja poliitikoiden toimesta nopeasti Venäjän mahdollistamaksi toiminnaksi ja vaikuttamisyrikykseksi. Hallitus reagoi tapahtumiin tiukentamalla rajakontrollia ja ilmiöstä alettiin keskustelemaan

turvallisuuden kysymyksenä. Asia nostettiin pian parlamentaariseen keskusteluun pääministerin ilmoituksen muodossa.

Suomen itäraja on aiemminkin ollut vastaavanlaisen poliittisen huomion kohteena. Vuosina 2015–2016 koettiin niin sanottu ”rajakriisi”, kun noin 1700 turvapaikanhakijaa yritti itärajan rajanylityspaikkojen kautta hakea Suomesta turvapaikkaa. Venäjän rajaviranomaisten toimintaa ihmeteltiin tuolloin julkisessa keskustelussa, ja pidettiin mahdollisena, että ilmiön taustalla oli tietoinen vaikutusyritys (Virkkunen ja Piipponen 2021, 193–195). Myöhemmällä ajalla, 6.3.2019 Ilta-Sanomissa julkaistussa artikkelissa rajakriisin aikaan sisäministerinä toiminut Petteri Orpo on kommentoinut tapahtumien olleen täysin Venäjän organisoimia, ja että hallitus harkitsi tuolloin mahdollisuutta kaikkien raja-asemien sulkemiseen.

Tässä tutkielmassa tarkastelen eduskunnassa käytyä keskustelua itärajan tilanteesta. Taustoitan ilmiötä tarkastelemalla Venäjää koskevan julkisen puheen historiaa ja kehitystä Suomessa kylmän sodan ajalta 2020-luvulle. Tutkimusmetodina sovellan diskurssianalyysin ja valta-analyysin metodologista viitekehystä. Erityisenä mielenkiinnonkohteena ovat keskustelussa esiintyvät turvallisuuden diskurssit, joita tarkastelen Kööpenhaminan koulukunnan turvallisuusteorian näkökulmasta. Kööpenhaminan koulukunnan teorian mukaan turvallisuustilanteet ja -uhat ovat sosiaalisesti ja kielenkäytöllä konstruoituja (Buzan & muut 1998, 204). Pyrkimystä konstruoida tietty politiikan kysymys turvallisuuskysymykseksi kutsutaan turvallisitukseksi. Turvallisitamisprosessien tavoitteena on saada oikeutus toiminnalle, joka ei olisi oikeutettua tavanomaisen politiikan kysymysten ratkaisemiseen (Buzan & muut 1998, 23–24). Itärajan tilanteen tapauksessa oikeutusta vaativa toiminta on kaikkien rajanylityspaikkojen sulkeminen, jonka myötä turvapaikanhakeminen vaikeutuu tai se estetään. Rajakontrolli on siis vastakkain turvapaikanhakuoikeuden kanssa.

Tutkimusaineistonani toimivat pöytäkirja ja videotallenne eduskuntakeskustelusta *Pääministerin ilmoitus rajaturvallisuudesta*. Tarkastelen aineistosta, millä tavoin itärajan tilannetta turvallisitetaan kansallisen turvallisuuden kysymykseksi. Mielenkiinnon kohteena on myös se, millaisessa asemassa nämä turvallisuuskurssit

keskustelussa ovat suhteessa muihin näkökulmiin. Lopuksi tarkastelen analyysin tuloksia, ja pohdin, oliko diskursseissa mahdollisesti havaittu turvallistaminen onnistunut. Tarkat tutkimuskysymykseni ovat: 1) *Millaisia turvallisuuuden diskursseja pääministerin ilmoituksen eduskuntakeskustelussa esiintyy*, 2) *nousevatko turvallisuuuden diskurssit keskustelussa hegemoniseen asemaan* ja 3) *pyritäänkö itärajan tapahtumat turvallistamaan diskursseilla?*

Parlamentaarisiin diskursseihin keskittyvää akateemista tutkimusta en vuoden 2015 tapahtumista Suomen itärajalla valitettavasti löytänyt. Minulla ei siis ole vertailukelpoista tietoa, johon voisin vuoden 2023 keskustelusta tekemääni analyysia suhteuttaa. Vuosien 2015–2016 tapahtumat Euroopassa, maahanmuutto, turvapaikanhaku ja näiden ympärillä käyty keskustelu on kuitenkin muuten varsin tutkittu aihe. Tähän aiempaan tutkimukseen ja itärajan tilannetta koskeneeseen uutisointiin nojaten odotan tiettyjen diskurssien esiintyvän eduskuntakeskustelussa. Tutkimukseni hypoteesina on, että eduskuntakeskustelussa itärajan tilanne pyritään turvallistamaan. Tätä tehdään diskursseilla hybridivaikuttamisesta, Ukrainan sodasta, suuresta muuttoliikkeestä Eurooppaan ja terrorismiuhasta. Hybridivaikuttaminen esiintyi teemana itärajan tilannetta koskevassa uutisoinnissa runsaasti. Eurooppaan kohdistuva muuttoliike ja terrorismin uhka puolestaan ovat olleet toistuvia diskursseja maahanmuuttoa koskevassa turvallistavassa keskustelussa Euroopassa. Näissä diskursseissa turvapaikanhakijoita, erityisesti Afrikasta ja Lähi-Idästä tulevia, kuvaillaan taustansa ja suuren määränsä vuoksi uhkana Euroopan väestörakenteelle ja identiteetille, sekä konkreettisina fyysisen turvallisuuden uhkina (Farzamfar 2021, 99–100.) Oletan, että turvallistavien diskurssien kanssa kilpailevat diskurssit turvapaikanhakuoikeuden kunnioittamisesta ja kansainvälisten sopimusten noudattamisesta.

Vuoden 2015 tapahtumia on kutsuttu useissa lähteissä ja politiikan kielessä rajakriisiksi. Vuoden 2023 ilmiöstä on käytetty uutisoinnissa useita eri ilmaisuja, kuten itärajan tilanne, itärajan häiriötilanne ja Venäjän operaatio. Tässä tutkielmassa käytän tarkasteltavasta ilmiöstä nimitystä itärajan tilanne. Nimitys on ilmiötä hyvin kuvaava ja objektiivinen. Se ei ota kantaa ilmiön taustalla väitetysti olevaan toimintaan tai

maahan pyrkimisen luonteeseen. Neutraali ilmaus mahdollistaa ilmiön tarkastelun mahdollisimman objektiivisista lähtökohdista.

2 ILMIÖN TAUSTA

2.1 Venäjän käsittely julkisessa puheessa

Tässä luvussa tarkastelen, miten suhtautuminen Venäjän julkiseen kritisointiin on kehittynyt suomalaisessa poliittisessa kulttuurissa kylmän sodan ajalta tähän päivään. Kehityksen tarkastelu tuo tutkielmalle ja analyysille lisäarvoa. Se asettaa tarkastelemani ilmiön ja sen ympärillä käydyn keskustelun historialliseen kontekstiin, ja korostaa itärajan tilanteen merkitystä Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjan ja keskustelukulttuurin muutokselle.

Maantieteellinen sijainti on ollut Suomen suurimpia ulko- ja turvallisuuspolitiikan määrittäjiä läpi historiansa. Sijainti Itämeren perällä Ruotsin ja Venäjän välissä on luonut geopoliittisia haasteita. Historiallisesti Suomen kohtalo on ollut toimia eräänlaisena rajamaana vahvempien naapurivaltojen välissä, ja maantieteellinen eristyneisyys muusta Euroopasta on luonut omat vaikeutensa poliittisten ja kulttuurillisten sietojen ja sotilaallisten liittolaisuuksien solmimiseen.

Toisen maailmansodan jälkeen Suomi säilytti itsenäisyytensä Neuvostoliiton aggressiosta huolimatta, mutta ajautui alisteiseen riippuvaisuussuhteeseen itänaapurinsa kanssa. Vuonna 1948 solmittu YYA-sopimus määritteli valtioiden sotilaallista yhteistyötä. Sopimus toimi valtioiden välisenä hyökkäämättömyyssopimuksena ja velvoitti niitä keskinäiseen avunantoon sotilaallisen kriisin sattuessa. Neuvostoliitto

solmi useiden itäisen Euroopan maiden kanssa vastaavia sopimuksia, joita jatkettiin myöhemmin perustamalla Varsovan liitto. Suomi jäi tämän sotilasliiton ulkopuolelle, mutta oli myös kykenemätön solmimaan sotilaallisia suhteita muihin valtioihin tai liittokuntiin (Ritvanen 2021, 24–25).

Neuvostoliiton vaikutusvalta Suomen poliittiseen kulttuuriin oli kylmän sodan ajalla suurta. Neuvostoliiton reaktion pelko ohjasi niin poliitikkojen, akateemikkojen kuin mediankin tapaa puhua itänaapurista ja sen toiminnasta. Julkisessa puheessa harjoitettiin suoranaista itesesensuuria. Neuvostoliiton ja muiden sosialistisen blokin maiden toiminnan kritisointia vältettiin, ja poliitikot tietoisesti puhuivat Neuvostoliitolle suotuisaan sävyyn. Puhekulttuuriin jälkensä jättämisen lisäksi Neuvostoliitto myös toisinaan puuttui aktiivisesti Suomen sisäpoliittisiin kysymyksiin. Sisäpolitiikan poliittisissa yhteistyökysymyksissä, kuten hallituskokoonpanoja suunniteltaessa pelattiin toisinaan niin sanottu ”Moskova-kortti”, johon vedoten tiettyjä politiikkatoimia tai osapuolia voitiin kategorisesti sulkea ulkopuolelle, koska niiden nähtiin olevan Neuvostoliittoa provosoivia (Arter 2023, 175–176). Suurvallan poikkeuksellinen vaikutusvalta toisen itsenäisen valtion sisäisiin asioihin on nykypäivänä varsin tutkittu ja puhuttu ilmiö. Sille on annettu kolmansien osapuolien toimesta nimitys *suomettuminen*.

Suomettuminen oli vallitseva ilmiö suomalaisessa poliittisessä kulttuurissa koko kylmän sodan ajan. Sen huippukautena pidetään vuosikymmeniä 1960–80, mutta on väitetty, että suomettuminen ohjasi Suomen ulkopoliittikka vielä kylmän sodan päätyttyäkin. Vuonna 1991 Baltian maiden tavoitellessa itsenäisyyttä presidentti Mauno Koivisto kieltäytyi ilmaisemasta tukeaan, vedoten Neuvostoliiton provosoimisen välttämäiseen. Neuvostoliiton hajottua Suomi ja Venäjä päättivät olla solmimatta uutta YYA-sopimusta, mutta Suomi pidättäytyi liittoutumasta sotilaallisesti Naton kanssa (Arter 2023, 177). Askel selkeämpään liittoutuneisuuteen lännen kanssa otettiin EU-jäsenyyden myötä vuonna 1995.

Suomalaisia poliitikkoja on syytetty naiiviudesta suhteessa Venäjään kylmän sodan jälkeisellä ajalla. Vallanpitäjien on nähty omanneen suomettuneen tai

jälkisuomettuneen asenteen, jossa Venäjän demokratisoitumiseen on sokeasti uskottu ja autoritaarista kehitystä ei ole nähty. Yleisesti julkisuudessa esiintyi kuitenkin enemmän ja rohkeampaa kritiikkiä Venäjää kohtaan. Paljon huomiota sai puolustusministeri Jyri Häkämiehen puhe Washingtonissa 2007, jossa hän tunnisti Suomen turvallisuuspoliittisiksi haasteiksi ”Venäjän, Venäjän ja Venäjän”. Presidentti Tarja Halonen, pääministeri Matti Vanhanen ja ulkoministeri Erkki Tuomioja suhtautuivat puheenvuoroon paheksuen. Jopa Itä-Ukrainan kriisin puhkeamisen jälkeen vuonna 2014 eduskunnan puhemies Eero Heinäluoma kritisoi julkisuudessa Häkämiehen puhetta, vedoten hyvien naapuruussuhteiden ylläpitoon Venäjän kanssa (Arter 2023, 179).

Vuosina 2015–2016 Eurooppaa koitteli poikkeuksellisen suuri turvapaikanhakijoiden aalto, joka kosketti myös Suomea. Huomattavaa mediahuomiota sai tuhansien turvapaikanhakijoiden saapuminen Ruotsin kautta Suomeen. Länsirajalla tarvittujen suurten viranomaisoperaatioiden ja rajaseudun ihmisten elämän hankaloitumisen myötä julkisen keskustelun rajadiskurssit kokivat muutoksen. Suomen ja Ruotsin ongelmattomana kuvailtu naapuruussuhde sai särön, ja Venäjää pidettiin jopa luotettavampana rajakumppanina (Prokkola 2020, 881). Myöhemmin syksyllä turvapaikanhakijoita alkoi kuitenkin saapumaan myös itärajalles, jatkuen vuoden 2016 helmikuuhun. Julkisessa keskustelussa ihmeteltiin muutosta aiemmin tarkkaan valvotussa rajaliikenteessä, ja nostettiin esiin mahdollisuus Venäjän tietoisesta toiminnasta. Tilanne raukesi, kun Suomi ja Venäjä tekivät sopimuksen sulkea Raja-Joosepin ja Sallan rajanylityspaikkojen liikenteen kolmansien maiden kansalaisilta (Virkkunen & Piipponen 2021, 193–195.)

Kannatus Nato-jäsenyydelle pysyi Suomessa alhaisena läpi 2000- ja 2010-lukujen, jopa Itä-Ukrainan kriisin puhkeamisen ja Krimin anneksoinnin jälkeen. Suurista eduskuntapuolueista ainoastaan kokoomus kannatti aktiivisesti puolustusliiton jäsenyyttä, ja julkinen debatti oli vähäistä. Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista strategiaa kuvailtiin niin sanotulla Nato-optiolla, jonka mukaan Suomi oli vapaasta tahdostaan so-tilaallisesti liittoutumaton, ja omasi vaihtoehdon hakea puolustusliiton jäsenyyttä, jos niin haluaisi (Ulkoministeriö 2020, 30). Radikaali käänne suomalaisten Nato-kannassa

tapahtui keväällä 2022, kun Venäjä käynnisti täysimittaisen hyökkäyksen Ukrainaan. Julkinen keskustelu jäsenyydestä käynnistyi, ja pian kansan enemmistö oli jäsenyyden puolella. Jäsenhakemuksen ympärillä käyty eduskuntakeskustelu oli poikkeuksellisen yksimielistä ja puheenvuoroissa tuomittiin Venäjän toimintaa. Jäsenhakemus puolustusliittoon jätettiin yhdessä Ruotsin kanssa 18.5.2022, ja jäsenyys astui voimaan huhtikuussa 2023.

Hyökkäyssodan ja Nato-jäsenyyden hakemisen myötä julkinen keskustelu Venäjästä on kokenut suuren muutoksen verrattuna aiempaan. Venäjän ympärillä käyty julkinen keskustelu on saanut jopa militaristisia piirteitä asiantuntijoiden ja poliitikoiden toimesta (Hast 2024). Jäsenyyden myötä julkiseen keskusteluun nousi myös mahdollisuus Venäjän kostotoimenpiteistä.

2.2 Julkinen keskustelu itärajan tilanteesta

Suomen itärajan rajanylityspaikoilla havaittu turvapaikanhakijoiden aalto ja tämän ympärillä käyty julkinen keskustelu alkoi loppusyksyllä 2023. Rajanylitysyriyten ja rajanvalvonnan puolesta rauhallinen vuosi koki muutoksen, kun marraskuussa uutisoitiin poikkeuksellisen suuresta itärajan kautta maahan pyrkivien määrästä (Yle 12.11.2023). Maahanpyrkijät olivat kolmansien maiden kansalaisia, jotka hakivat Suomesta turvapaikkaa puuttellisilla matkustusasiakirjoilla. Rajavartiolaitoksen mukaan oli poikkeuksellista, että Venäjän viranomaiset päästivät raja-alueelle ihmisiä ilman tarvittavia matkustusasiakirjoja. Myös turvapaikanhakijoiden tuomisessa rajalle oli syytä epäillä organisoitua toimintaa.

Rajan tapahtumiin reagoitiin nopeasti julkisessa keskustelussa. Ylen 12.11 julkaistussa nettiuutisartikkelissa Hybridiosaamiskeskuksen verkostojohtaja Jukka Savolainen kuvaili Venäjän rajakäyttäytymistä ”signaalina, joka Suomelle halutaan antaa”. Savolainen myös rinnasti tilanteen vuoden 2015 tapahtumiin itärajalla. Hän myös nosti esiin keväällä 2022 säädetyin rajalain luoman poikkeusmenettelymahdollisuuden.

Poliitikot tunnistivat yhtäläillä tapahtumat Venäjän toiminnaksi. Pääministeri Petteri Orpo kommentoi 14.11 Ylellä tapahtumien täyttävän tunnusmerkit, joiden perusteella tapahtumat ovat Venäjän mahdollistamia. Hän myös sanoi kyseessä olevan sama ilmiö, kuin vuonna 2015. Sisäministeri Rantanen puolestaan kertoi hallituksen valmistelevan nopealla aikataululla esitystä, joka mahdollistaisi rajanylityksen rajoittamisen, rajanylityspaikkojen sulkemisen ja turvapaikanhaun keskittämisen. Myös puolustusministeri Antti Häkkänen kuvaili tapahtumia ohjatuksi maahantuloksi.

Lyhyen julkisen keskustelun jälkeen pääministeri Orpo ja sisäministeri Rantanen pitivät tiedotustilaisuuden, jossa kerrottiin hallituksen ensitoimista reaktiona itärajan tilanteeseen. Rajavartiolain 16. pykälään vedoten hallitus päätti sulkea Imatran, Niiralan, Nuijamaan ja Vaalimaan raja-asetat ja keskittää turvapaikanhaun pohjoiseen Sallan ja Vartiuksen raja-asetalle. Keskustelussa pidettiin esillä myös mahdollisuuts koko itärajan sulkuun.

Niin asiantuntijoiden kuin poliitikoidenkin lausunnot keskittyivät erityisesti tapahtumien taustalla olevaan järjestäytyneeseen toimintaan ja hallituksen ja viranomaisten käytössä oleviin toimintavalmiuksiin. Julkisuudessa nostettiin esiin kuitenkin myös näkökulmia kansainvälisten sopimusten asettamista velvoitteista ja mahdollisesta inhimillisestä kärsimyksestä ja jopa hengenvaarasta, jota rajanylityspaikalle psysäytetyt turvapaikanhakijat joutuisivat kohtaamaan. Sosiaalipsykologian apulaisprofessori Katarina Petterson puolestaan nosti 20.11 Ylellä esiin, että itärajan tilanne saattaa johtaa venäläisiin kohdistuvan vihapuheen kasvuun. Varsinaisen parlamentaarisen debatin aiheeksi itärajan tilanne päättyi, kun se otettiin eduskunnassa käsittelyyn pääministerin ilmoituksen muodossa.

3 AINEISTO

Tutkimusaineistonani käytän eduskunnassa 23.11.2023 pidetyn täysistunnon pöytäkirjan (PTK 61/2023) asiakohtaa 3. *Pääministerin ilmoitus rajaturvallisuudesta (PI/2023)*, ja siitä tehtyä videotallennetta. Keskustelun ensimmäinen puheenvuoro alkoi klo 17.02 ja viimeinen päättyi klo 18.32, kestäen täten 1 tunnin ja 30 minuuttia. Pöytäkirja ei ole täydellinen litterointi keskustelusta, sillä siitä puuttuu takeltelua ja joitakin välihuutoja.

Pääministerin ilmoitus on parlamentaarisen puheen laji, jossa pääministeri tai hänen määräämänsä muu valtioneuvoston jäsen antaa eduskunnalle suullisen ilmoituksen jostain ajankohtaisesta asiasta. Ilmoitusta ei käsitellä valiokunnissa, eikä se sisällä varsinaista lainsäädännöllistä keskustelua (Eduskunta, ei pvm.). Pääministerin ilmoituksia esitetään eduskunnalle tyypillisesti yhdestä muutamaaan kertaan vuodessa.

Keskustelu alkaa pääministeri Petteri Orpon esittelypuheenvuorolla. Esittelypuheenvuoron jälkeen kansanedustajilla on mahdollisuus esittää pääministerille ja muille toimialan ministereille kysymyksiä tilanteesta. Keskusteluun otti osaa 45 kansanedustajaa ja 5 ministeriä. Kaikkiaan keskustelussa pidettiin 52 puheenvuoroa, joista 5 oli ministereiden vastauspuheenvuoroja kansanedustajien kysymyksiin.

On huomionarvoista, että valitsemani aineisto on tutkittavan ilmiön varhaisesta vaiheesta. Itärajan tilanne alkoi marraskuussa ja pääministerin ilmoitus annettiin

saman kuun lopulla, mutta tilanne ja sen ympärillä käyty julkinen ja parlamentaarinen keskustelu on jatkunut läpi kevään 2024. Tässä on taustalla käytännöllisiä ja ajallisia rajoitteita, mutta myös tutkimuksellisia intressejä. Käytännön perusteet liittyvät tutkielman ajoitukseen. Tutkielman työstäminen aloitettiin tammikuussa 2024, jolloin itärajan tilanne oli melko tuore. Tässä vaiheessa pääministerin ilmoitus oli ainoa parlamentaarinen keskustelu itärajan tilanteesta, lukuun ottamatta varsin lyhyttä keskustelua, joka käytiin kansanedustaja Petri Honkosen suullisen kysymyksen yhteydessä. Tiedossani oli, että varsinainen lainsäädännöllinen keskustelu uudesta rajalaista olisi ollut tulossa eduskuntaan myöhemmin jossain vaiheessa keväällä, mutta tutkielmaseminaarin aikataulullisista syistä en voinut tätä odottaa. Valitsemani aineisto tarjoaa kuitenkin oivia lähtökohtia juuri turvallistamisprosessien tutkimista varten. Tarkastelemalla ensireaktioita tai varhaisia kommentteja johonkin ilmiöön, voidaan saada arvokasta tietoa narratiivien syntyisestä tai luomisesta. Diskursseja Venäjästä ja turvapaikanhausta on ollut jo pitkään, mutta itärajan tilanteen diskurssit ovat marraskuussa vasta hakeneet muotoaan ja taistelleet valta-asemista. Näin ollen pääministerin ilmoitus rajaturvallisuudesta sopii erinomaisesti sen tarkasteluun, millaisilla keinoilla ja prosesseilla hegemonisoituvat diskurssit, joita voidaan myöhemmissä keskusteluissa käyttää vallan välineinä.

4 KÖÖPENHAMINAN KOULUKUNNAN TURVALLISUUSTEORIA

Tarkastelen analyysini tuloksia Kööpenhaminan koulukunnan turvallisuusteoriaa ja turvallistamisen käsitettä hyödyntäen. Kööpenhaminan koulukunta on kansainvälisten suhteiden tutkimuksen suuntaus, joka tarkastelee turvallisuutta konstruktivistisesta näkökulmasta. Koulukunnan keskeisiä teoreetikkoja ovat mm. Barry Buzan, Ole Waever ja Jaap de Wilde. Koulukunnan teoria edustaa kansainvälisten suhteiden ns. uutta teoriaa, jonka juuret ovat leimallisesti kylmän sodan päättymistä seuranneessa uudessa maailmanpolitiikan järjestyksessä.

Kööpenhaminalainen näkemys turvallisuudesta pohjautuu perinteiseen sotilaalliseen ja poliittiseen käsitykseen, jonka mukaan turvallisuudessa on kysymys selviytymisestä. Tavanomaisesta kysymyksestä tulee siis turvallisuuden kysymys silloin, kun sen todetaan muodostavan potentiaalisen eksistentiaalisen uhan tietyille asioiden järjestykselle, kuten valtiolle ja sen hallinnolle, territoriolle ja yhteiskunnalle. (Buzan & muut 1998, 21). Turvallisuuden kysymykset nousevat politiikan tavanomaisten kysymysten yläpuolelle, joten niiden ratkaisemiseksi nähdään olevan oikeutettua käyttää poikkeuksellisia toimia (emergency measures).

Eksistentiaalinen turvallisuusuhka ei ole välttämättä välittömästi yksilöiden henkeä ja terveyttä vaarantava. Uhan vakavuus tulisikin ymmärtää suhteessa objektiin, jota se potentiaalisesti uhkaa. Poliitiikan kontekstissa eksistentiaalisena uhkana

voidaan nähdä asia, joka vaarantaa valtion suvereniteetin tai kyseenalaistaa sitä koossa pitävää ideologiaa. (Buzan & muut 1998, 22).

Kööpenhaminalainen näkökulma ei kuitenkaan hahmota turvallisuuden statuksen muodostuvan reaali maailman objektiivisesta tilanteesta. Se hahmottaa turvallisuuden olevan puheella konstruoitua. Vaikka jokin asia omaisi järjestykselle ilmeisen vaarallisia ominaisuuksia, ei se ole turvallisuusuhka, ennen kuin sitä niin nimitetään. Tekoa, jolla asia puheella konstruoidaan turvallisuuden kysymykseksi, kutsutaan turvallistamiseksi. (Buzan & muut 1998, 23).

Asian nimittäminen turvallisuuden kysymykseksi ei ole itsessään vielä turvallistamista. Tällainen puheteko on turvallistamistoimi (securitization move), jonka tavoitteena on asian turvallistaminen. Teosta voidaan puhua turvallistamisena siinä vaiheessa, kun yleisö, jolle puheteko on suunnattu, hyväksyy asian olevan turvallisuuden kysymys. Vaikka turvallistamistoimilla pyritään saamaan yleisöltä mandaatti poikkeustilan toteamiseen, ei oman tulkintani mukaan onnistunut turvallistaminen välttämättä vaadi poikkeustoimien käyttöönottoa. Yleisön ei myöskään tarvitse suoraan sanoittaa hyväksyntäänsä poikkeustoimille, kunhan se toteaa kyseessä olevan turvallisuuden kysymys. Nähdäkseni pelkkä turvallisuuden toteaminen yleisön toimesta turvallistaa kysymyksen, koska vaikka poikkeustoimia ei toimeenpantaisi, yhteiskunnalla on jaettu käsitys siitä, että turvallisuuden kysymykset ovat eksistentiaalisia, joten poikkeustoimien mandaatti on tällöin kuitenkin olemassa.

Turvallistaminen on käsitteenä läheinen politisoimiselle. Politisoiminen tarkoittaa jonkin epäpoliittisen asian konstruoimista politiikan kysymykseksi. Turvallistamisen voi nähdä olevan äärimmilleen viety politisoimisen akti, mutta myös sellaisen vastakohta. Jos politisoimisessa asia tuodaan politiikan käytäntöihin ja instituutioihin, eli yhteiseksi kysymykseksi, jota debatoidaan ja deliberoidaan, turvallistamisessa asia pyritään nimenomaan nostamaan näiden yläpuolelle. (Buzan & muut 1998, 29) Turvallistamistoimien tavoitteena voi nähdä olevan nimenomaan vasta-argumenttien ohittaminen tai jopa hiljentäminen, eli tavallisen politiikan sääntöjen kumoaminen.

Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteoriaa on kritisoitu paikoittaisesta epäselvyydestä. Teoriaa selkeytettiin myöhemmässä kirjallisuudessa määrittämällä turvallistamisprosesseille kolme vakiintunutta osatekijää: puheteko, toimija ja yleisö. Tästä huolimatta teoriaa on kuvailtu vajavaisena analyysin lähtökohtana. Ongelmallisena on pidetty mm. yleisön roolin epäselvyyttä suhteessa muihin osatekijöihin, eli puhetekoon ja toimijaan. On selkeää, että toimijan rooli on puheteolla vakuuttaa yleisö turvallisuudesta, mutta vähemmän selkeäksi jää, mikä tai mitkä on missäkin tilanteessa merkittävin yleisö. Ongelma tulee ilmeiseksi varsinkin autoritääristen järjestelmien konteksteissa. Mikäli turvallistamista yrittävä toimija on autoritäärisen valtion diktaattori, ei vakuutettava yleisö ole ilmiselvästi kansa, koska diktaattori ei tarvitse kansan mandaattia poikkeuksellisiin toimiin (Stritzel 2007, 362–363). Tämä ei kuitenkaan luo ongelmaa tähän tutkimukseen.

Itärajan tilanteen tapauksessa puhetekoja ovat puheenvuorot eduskunnan rajakeskustelussa. Toimijoita ovat kansanedustajat, erityisesti hallituspuolueiden edustajat, jotka pyrkivät saamaan hallituksen toiminnalle mahdollisimman vahvaa mandaattia. Yleisöinä näen eduskunnan, suomalaiset ja kansainvälisen yhteisön. Turvallistettava kysymys on turvapaikanhakijoiden pyrkiminen itärajan yli Suomeen. Mikäli kysymys turvallistetaan onnistuneesti, nähdään oikeutettuna, että hallitus voi käyttää tavanomaisen politiikan pelisääntöjä uhmaavia toimia turvallisuuskysymyksen ratkaisemiseksi. Hallituksen toimet eduskunnan rajakeskusteluun asti ovat olleet Suomen lain ja kansainvälisten sopimusten mukaisia, mutta mikäli itärajan tilanne onnistuneesti turvallistettaisiin, voisi hallitus rikkoa kansallisia ja kansainvälisiä oikeudellisia velvoitteitaan. Rajavalvonta, sitä koskevan lainsäädännön muuttaminen ja viranomaisten toimivaltuuksien lisääminen on siis vastakkain turvapaikanhakuoikeuden kunnioittamisen ja kansainvälisten sopimusten velvoitteiden noudattamisen kanssa.

5 METODI

5.1 Diskurssianalyysin lähtökohtia

Tässä tutkielmassa sovellan Arja Jokisen, Kirsi Juhilan ja Eero Suonisen teoksessa *Diskurssianalyysi: teorian, peruskäsitteet ja käyttö* (2016) esiteltyjä diskurssianalyysin lähtökohtia, jotka pohjautuvat aiempaan tutkimukseen ja alan kirjallisuuteen. Diskurssianalyysi hahmottaa metodina todellisuuden konstruktionistisesta näkökulmasta. Siinä kielenkäyttöä ja muuta merkityksiä välittävää toimintaa tarkastellaan siis toimintana, joka ei pelkästään kuvaile sosiaalista todellisuutta, vaan myös rakentaa sitä. Analyysiä lähestytään kysymyksillä, kuten "mitä", "miten", "missä tilanteessa" ja "millaisin seurauksin" asioista puhutaan. Diskurssianalyysi ei ole tutkimusmenetelmänä selkeärajainen. Se on pikemminkin väljä viitekehys, jota voidaan metodina soveltaa. Teoksessa on annettu viisi diskurssianalyyttistä lähtöoletusta:

1. oletus kielenkäytön sosiaalista todellisuutta rakentavasta luonteesta
2. oletus useiden rinnakkaisten ja keskenään kilpailevien merkityssystemien olemassaolosta
3. oletus merkityksellisen toiminnan kontekstisidonnaisuudesta
4. oletus toimijoiden kiinnittymisestä merkityssystemeihin
5. oletus kielenkäytön seurauksia tuottavasta luonteesta

Tälle tutkielmalle olennaisimmat lähtöoletukset ovat 1, 2 ja 3. Avaan nyt tarkemmin näitä lähtökohtia.

Diskurssianalyysi on konstruktivistinen lähtökohta tutkimukselle. Konstruktivistisen lähtökohdan mukaan käyttäessämme kieltä konstruimme eli merkityksellistämme asiat, joista puhumme. Kaikki itsestään selviltäkin vaikuttavat asiat saavat merkityksensä siis siitä, että kielellä liitämme asian ja merkityksen toisiinsa. Konstruktivistisessa näkökulmassa merkitykset muodostuvat kuitenkin ennen kaikkea suhteessa toisiinsa, muodostaen merkityssystemeitä (Jokinen ja muut 2016, 26–28).

Koska kielenkäyttö luo todellisuutta, kieli ei voi olla todellisuutta heijastavaa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että kieli ja todellisuus pitäisi tutkimuksessa erottaa toisistaan. Esimerkiksi sotatila, joka saa merkityksensä sodan ja rauhan välisessä merkityssystemissä olisi edelleen olemassa kahden aseellisessa konfliktissa olevan valtion välillä, vaikka lakkaisimme kutsumasta sitä sodaksi. Merkityssystemit eivät myöskään synny yksittäisten ihmisten tai puhetekojen kautta. Ne rakentuvat, muuttuvat ja uusiutuvat jatkuvasti sosiaalisissa prosesseissa (Jokinen ja muut 2016, 28).

Tietty asia voidaan hahmottaa lukuisten erilaisten merkitysten ja merkityssystemien kautta. Esimerkiksi kansanedustaja voitaisiin merkityksellistää vallankäyttäjäksi, etuoikeutetuksi eliitin jäseneksi, vastuunkantajaksi tai yhteisten asioiden hoitajaksi. Toimija voi kielenkäytöllään liittää kansanedustajaan osan tai kaikki näistä merkityksistä. Se, että nämä vaihtoehtoiset tai rinnakkaiset merkitykset ovat olemassa, osoittaa, että kieltä ei voi käsitellä yksiselitteisenä todellisuuden heijastumana (Jokinen ja muut 2016, 33).

Merkityssystemit tunnetaan myös diskursseina. Diskurssit rakentuvat pääsääntöisesti lauseista, sanoista ja muusta kirjallisesta tai suullisesta tekstistä, mutta myös muut merkityksiä kantavat eleet ja toiminnat voidaan nähdä osana diskursseja. Diskurssit eivät toimi ja rakenna todellisuutta itsenäisesti, vaan suhteessa toisiinsa. Diskurssit voivat esiintyä rinnakkain ja saada sisältöä toisistaan, jolloin ne

käyttäytyvät interdiskursiivisesti. Ne voivat tukea toisiaan, mutta myös kilpailla keskenään ja saada eritasoisia valta-asemia (Jokinen ja muut 2016, 34–36).

Diskursseja tarkastellessa olennaista on huomioida tapahtumatilanne eli konteksti. Toimintaa ei siis tule tarkastella omana, irrallisena tekstinään vaan osana tiettyä aikaa ja paikkaa, ja suhteuttaa tehdyt havainnot näihin lähtökohtiin. Toiminnan kontekstia voi lähestyä ja lähteä määrittelemään monilta eri tasoilta. Tarkimmalla tasolla voidaan tarkastella yksittäisten, mahdollisesti monia erilaisia merkityksiä kantavien sanojen merkitystä lausekontekstissaan. Näkökulmaa laajentaessa voidaan tarkastella lauseen merkitystä osana puheenvuoroa ja puheenvuoroa osana keskustelua (Jokinen ja muut, 36–38). Tarkastellessa puheenvuoroa osana keskustelua, eli vuorovaikutuskontekstia, on olennaista huomioida, että puheenvuorojen sisältö ja merkitykset tarkentuvat tai paljastuvat vasta suhteutettuna keskustelun muihin puheenvuoroihin ja toimintaan.

Keskustelutilanteeseen liittyvien kontekstien lisäksi huomioitava on kulttuurinen konteksti. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkijan on tietoisesti käytettävä omaa tietämystään kulttuurista, jotta hän voi ymmärtää lauseiden taustalla olevia merkityksiä (Jokinen ja muut 2016 s. 39). Esimerkiksi sotatilan voisi huomioida kontekstina poikkeuksellisen militaristiselle retoriikalle. Kulttuurisen kontekstin huomiointi mahdollistaa myös sen, että tarkasteltavien puheenvuorojen voi nähdä omaavan ikään kuin valmiin, sisäänrakennetun vasta-argumentin, koska ne esitetään kulttuurisidonnaiset oletukset ja lähtökohdat tiedostaen (Jokinen ja muut 2016, 40).

Keskusteluita ja muita vuorovaikutustilanteita tulisi myös tarkastella tietyin reunaehdin tuotettuna. Esimerkiksi parlamentaarinen keskustelu omaa tiettyjä rajoittavia tekijöitä liittyen siihen, miten asioita ilmaistaan ja kauanko puheenvuorot saavat kestää. Yhtä lailla parlamentaarisen keskustelun reunaehtona on se, että puheenvuoroilla pyritään jonkin poliittisen ideologian tai tavoitteen edistämiseen. Reunaehtoja ei tulisi kuitenkaan kohdella pysyvinä, diskurssien ulkopuolisina rakenteina, vaan yhtä lailla diskurssianalyttisen mielenkiinnon kohteena. (Jokinen ja muut 2016, 40)

5.2 Diskurssien väliset valtasuhteet

Jokinen, Juhila ja Suoninen esittelevät teoksessaan diskurssianalyysin soveltamista diskurssien ja vallan välisen suhteen analysointiin. Tällaisessa valta-analyysissä tarkastellaan sitä, miten valtasuhteet muotoutuvat sosiaalisissa käytännöissä, ja mitenkä tieto voi nousta totuuden asemaan. Valta-analyysistä ovat kirjoittaneet erityisesti Norman Fairclough, Michael Billig sekä Margaret Wetherell & Jonathan Potter, joiden tuotantoon käyttämäni teoskin perustuu.

Valta-analyysi mahdollistaa diskurssien välisten ja niiden sisäisten valtasuhteiden tarkastelun ja hegemonisten diskurssien tunnistamisen. Tutkimusta voidaan lähteä tekemään lähtöoletuksella, että aineistosta löytyy jokin vahva, oletettavasti hegemoninen diskurssi. Tällöin huomiota tulisi kiinnittää erityisesti siihen, millaisia asioita diskursseissa esitetään ikään kuin itsestään selvyyksinä, jotka tukahduttavat tai rajoittavat kilpailevien diskurssien mahdollisuutta (Wetherell & Potter 1992, Jokisen ja muiden mukaan 2016, 78). Tässä tutkielmassa otetaan tällainen lähtökohta analyysiin, kun oletetaan eduskuntakeskustelussa tapahtuvan voimakasta itärajan tilanteen turvallis- tamista, eli turvallistavien diskurssien olevan hegemonisia. Tällaisella oletuksella toimiessaankin on kuitenkin pidettävä mahdollisena, että aineistossa esiintyykin odottamattomia ja kilpailukykyisiä diskursseja, tai että heikot ja vahvat diskurssit ovat kie- toutuneena toisiinsa (Jokinen ja muut 2016, 78–79.)

Hegemoninen diskurssi voi ilmetä aineistossa eri tavoin. Se voi olla toistuvina merkitystä kantavina paloina, joista kokonaisuutta kontekstin valossa tarkastellessa voidaan tunnistaa samankaltaisuus. Mitä enemmän näitä paloja tai osita ilmenee, sitä hegemonisempi diskurssi on. Hegemonisuus voi ilmetä myös asian itsestäänselvyyt- tenä tai ehdottomuutena. Vaikka tietty asia ei toistuisi aineistossa merkittävän usein, jos se esitetään itsestään selvänä eikä sitä kyseenalaistavia diskursseja esiinny, on dis- kurssi hegemoninen (Jokinen ja muut 2016, 80–81).

Valta-analyyttisen lähestymistavan mukaan diskurssien hegemonisoitumista voi olla järkevää lähestyä lähtökohdasta, että toiminnan taustalla on strateginen

päämäärä, eli halu tehdä jostain diskurssista hegemoninen (Wetherell & Potter, 1992–93, Jokisen ja muiden mukaan 2016, 88–89). Tämä voi ilmetä asioiden yksinkertaistamisena, jossa asioiden kompleksisuus tai ristiriitaisuus huomioidaan vain näennäisesti tai jätetään kokonaan väliin. Yleinen yksinkertaistamisen muoto on naturalisointi, jossa sivuutetaan asiaa sosiaalisesti tuottaneita tekijöitä, ja esitetään asia luonnollisena itsestäänselvyytensä. Diskurssien hegemonisoitumisessa tai hegemonisoimisessa huomionarvoisaa on myös diskurssien kietoutuminen toisiinsa. Toisten diskurssien palaset voivat kietoutua vahvoihin diskursseihin ja tukea niitä (Jokinen ja muut 2016, 93).

5.3 Metodien sovellus

Sovellan edellä mainittuja diskurssianalyysin ja valta-analyysin lähtökohtia eduskunnan rajakeskustelun tarkasteluun. Diskurssianalyysin lähtöoletuksia sovellan suhteessa turvallisuusteoriaan ja turvallistamiseen. Turvallisuusteoria ja oletus kielenkäytön todellisuutta rakentavasta luonteesta luovat tutkimukselleni lähtökohdan, että eduskuntakeskustelussa havaitut diskurssit turvallisuudesta rakentavat suomalaisen yhteiskunnan turvallisuuskuvaa. Oletus useiden rinnakkaisten ja keskenään kilpailevien merkityssystemien olemassaolosta puolestaan tarkoittaa, että itärajan tilanteelle voidaan antaa keskustelussa useita eri merkityksiä, jotka voivat joko tukea toisiaan tai olla ristiriidassa keskenään. Keskustelusta havaitut diskurssit voivat siis joko turvallistaa itärajan tilannetta tai toimia turvallistamisprossia vastaan. Merkityksellisen toiminnan kontekstisidonnaisuudesta johtuen arvioin puheenvuoroja osana eduskuntakeskustelua ja laajempaa yhteiskunnallista tilannetta. Huomion siis sen, että turvallistavia tai sitä vastustavia puheenvuoroja voidaan esittää myös vastakkainen argumentti huomioiden, mutta kuitenkin alisteisen diskurssin asemassa.

Valta-analyysin lähtöoletuksilla voin tarkastella turvallisuuden tai turvallistamisen diskursseja hegemonisuuden näkökulmasta. Voin tarkastella saavuttavatko turvallisuusdiskurssit hegemonisen aseman eduskuntakeskustelussa, ja miten tämä mahdollinen hegemonisuus ilmenee. Otan myös lähtökohdan, että on mahdollista,

että kansanedustajat pyrkivät päämäärätietoisesti hegemonisoimaan turvallisuusdiskursseja, ja täten turvallistamaan itärajan tilannetta. Vastaavasti kansanedustajan puheen tavoitteena voi olla myös turvallistamisen vastustaminen. Turvallisuusdiskursien hegemonisuus voi ilmetä aineistossa turvallistavien argumenttien jatkuvana toistumisena puheenvuoroissa, mutta myös siten, että itärajan tilanteen käsittelyä turvallisuuden kysymyksenä pidetään puheenvuoroissa itsestäänselvyytenä. Oletan myös, että keskustelussa voi esiintyä puheenvuoroja, jotka näennäisesti toimivat turvallistamista vastaan kilpailevina diskursseina, mutta kuitenkin tosiasiallisesti kietoutuvat vahvempiin turvallistaviin diskursseihin.

Aloitin analyysini katsomalla tallenteen eduskuntakeskustelusta ja lukemalla pöytäkirjan läpi, tarkastellen, millaisia teemoja ja argumentteja edustajien puheenvuoroissa esiintyy. Pyrin erityisesti etsimään puheenvuoroista turvallisuuden tematiikkaa ja sellaisia argumentteja, joiden mukaan itärajan tilanne olisi kansallisen turvallisuuden kysymys. Etsin myös sellaisia puheenvuoroja, joissa itärajan tilannetta käsitellään jotenkin muuten, kuin turvallisuuden kysymyksenä. Tunnistettuani keskustelun keskeiset teemat, tutkin millaisessa asemassa ne aineistossa esiintyivät suhteessa toisiinsa. Tarkastelin myös sitä, esiintyikö puheenvuoroissa useita eri teemoja, ja olivatko nämä jollain tavalla kietoutuneina toisiinsa. Kun keskeiset diskurssit ja niiden väliset valtasuhteet oli tunnistettu, sovelsin turvallistamisen teoriaa tuloksiini, ja tarkastelin, tapahtuiko puheenvuoroissa ja diskursseissa turvallistamistekoja.

6 ANALYYSI

Analyysini osoitti, että eduskuntakeskustelussa hallitsi hegemonisena turvallistavia diskursseja. Tunnistin neljä keskeistä diskurssia, joissa itärajan tilannetta pyrittiin turvallistamaan. Diskurssit kietoutuivat paljon toisiinsa ja tukivat toisiaan. Nämä keskeiset diskurssit olivat *hybridivaikuttamisen diskurssi*, *Euroopan turvallisuuksitilanteen diskurssi*, *kansainvälisten sopimusten diskurssi* ja *sisäisen turvallisuuden diskurssi*. Kansainvälisten sopimusten diskurssi piti sisällään myös turvallistamista vastustavia puheenvuoroja. Esittelen näitä diskursseja myöhemmin tarkemmin yksi kerrallaan.

Turvallistamisen diskurssit ilmenivät aineistossa hegemonisina useilla eri tavoilla. Puheenvuoroissa toistui samoja turvallisuuden ja politiikan teemoja, jotka kehystivät itärajan tilanteen turvallisuuskysymykseksi, ja edustajat käyttivät paljon samoja turvallistavia argumentteja. Hegemonisuus ilmeni myös siten, että monissa puheenvuoroissa tilanteen liittyminen kansalliseen turvallisuuteen esitettiin itsestään selvyytenä, jota ei erikseen perusteltu.

Monissa puheenvuoroissa oli huomioitu kuvitteellisen tai todellisen yleisön mahdolliset vasta-argumentit, joissa itärajan tilanteen turvallistamista vastustettiin. Vastaavasti turvallistamista vastustavissa puheenvuoroissa oli huomioitu turvallistamisen argumentteja. Tässä voidaan nähdä diskurssien konteksti- ja kulttuurisidonnaisuus. Turvallistamista yrittävät kansanedustajat sopeuttavat puheenvuorojaan suomalaisen yhteiskunnan ja eduskunnan kontekstiin, joten he nostavat esiin

turvallistamisen tiellä mahdollisesti olevia seikkoja, kuten ihmisoikeussopimuksia, jotta yleisö suhtautuisi heihin myönteisemmin.

Monissa puheenvuoroissa esitettiin argumentteja deliberaatiota ja debattia vastaan. Itärajan tilannetta käsiteltiin erityislaatuisena kysymyksenä, joka ylittää tavanomaisen politiikan rajat. Esitettiin toiveita ja korostettiin, että eduskunnan kannan asiaan tulisi olla yhtenäinen ja puoluerajat ylittävä. Esimerkiksi kansanedustaja Juha Hänninen totesi, että *"Tämä ei ole pelkkä turvapaikkakysymys, tämä on meidän maamme turvallisuuskysymys. Tämä ei ole ideologinen eikä hallitus- ja oppositiokysymys, tämä on yhteinen asia."* Toistuva argumentti oli, että kysymyksestä ei ole soveliasta väitellä, koska Venäjä haluaa toiminnallaan saada aikaan juuri erimielisyyttä ja sisäistä epävakautta. Tässä voidaan nähdä turvallistamisdiskurssien hegemonisuutta – esitetään itsestään selvänä, että itärajan tilanteen taustalla on Venäjän tietoista toimintaa ja pyrkimystä vaikuttaa, ja että kyse on täten turvallisuuden kysymyksestä.

6.1 Hybridivaikuttamisen diskurssi

Eduskuntakeskustelun huomattavasti yleisin diskurssi liittyi tapahtumien taustalla tunnistettuun järjestäytyneeseen toimintaan ja Venäjän pyrkimykseen vaikuttaa Suomen asioihin hybridioperaatiolla. Lähes jokaisessa puheenvuorossa tapahtumia kutsutaan muodossa tai toisessa Venäjän toiminnaksi. Yhteensä 17 puheenvuorossa tapahtumia kuvailtiin hybridioperaatioksi, 15:ssä välineellistetyksi maahanmuutoksi ja 14:ssä muuten Venäjän toiminnaksi. Hybridivaikuttamisen diskurssi oli myös vahvasti läsnä kietoutuneena muihin turvallistaviin diskursseihin. Yleinen argumentti oli, että Venäjä on mahdollistanut, edistänyt tai suoraan toteuttanut turvapaikanhakijoiden saapumisen rajanylityspaikoille. Toiminnan motiivina pidettiin pyrkimystä vaikuttaa Suomen ja Euroopan unionin sisäisiin asioihin. Poikkeuksellinen tilanne itärajalla voisi aiheuttaa yhteiskunnassa eripuraa ja poliittista jakautumista kysymyksen ratkaisussa.

Hybridivaikuttamisen diskurssi ilmenee Petteri Orpon esittelypuheenvuorossa useissa lauseissa. Hän toteaa puheenvuoronsa alussa, että *”kyse on järjestäytyneestä toiminnasta ja siten kansallisesta turvallisuudesta”*. Tässä lauseessa Orpo pyrkii varsin yksiselitteisesti turvallistamaan itärajan tilannetta. Tämän toteamisen jälkeen puheenvuorossa itärajan tilanteen esitetään olevan itsestään selvästi turvallisuuden kysymys.

Hybridivaikuttamisen diskurssi oli vahvasti läsnä niissäkin puheenvuoroissa, jotka sinänsä vastustivat turvallistamista. Kansanedustaja saattoi peräänkuuluttaa tavomaisten politiikan keinojen käyttöä ja rauhallista reagointia, mutta silti todeta ilmiön taustalla olevan toiminnan ja vaikuttamisyhteyden.

”Rajallamme tapahtuu Venäjän hybridivaikuttamista. On tarpeen, että Suomessa kaikilla pää pysyy kylmänä ja oikeusvaltio vahvana. (...) On tärkeää, että Suomen rajalla turvapaikanhaku onnistuu eikä kenelläkään ole hengenvaaraa, vaikka syypää tilanteeseen onkin Venäjä.” – Inka Hopsu

6.2 Euroopan turvallisuustilanne -diskurssi

Monessa puheenvuorossa itärajan tilanne on linkitetty osaksi Euroopan laajempaa turvallisuustilannetta ja ulko- ja turvallisuuspolitiikka. Itärajan tilannetta verrattiin Euroopan unionin muilla ulkorajoilla tapahtuneisiin turvapaikanhakijoiden aaltoihin ja epäilyihin vaikuttamisyhteyksiin. Erityisesti itärajan tilanne liitettiin Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaun seuraukseen yleiseen Euroopan ja maailman turvallisuusjärjestyksen muutokseen. Näissä puheenvuoroissa muun muassa todetaan, että hybridivaikuttaminen on osa Venäjän strategiaa heikentää länsimaiden tukea Ukrainalle. Itärajan tilanteen kuvailtiin jopa olevan suoraan osa Venäjän hyökkäyssotaa.

”Suomen turvallisuusympäristö on ollut merkittävässä muutoksessa Venäjän 24.2.2022 aloittaman laittoman hyökkäyssodan johdosta. Nyt kohdattua itärajan välineellistettyä maahantuloa ja sen hallintaa tulee tarkastella tässä viitekehyksessä.” – Petteri Orpo

Diskurssi Euroopan turvallisuustilanteesta linkittää keskustelun olennaisesti Suomen Nato-jäsenyyteen. Tämä tukee narratiivia, että itärajan tilanne on Venäjän

tietoista vaikuttamista ja kostotoimenpide puolustusliittoon liittymisestä. Tilanteen rinnastaminen sotaan edelleen oikeuttaa militaristisen retoriikan käytön.

6.3 Kansainvälisten sopimusten diskurssi

Kansainvälinen yhteisö ja kansainväliset sopimukset olivat keskustelussa keskeisenä aiheena. Ne olivat tunnistettavissa vahvassa kansainvälisten sopimusten diskurssissa. Diskurssi toimi paikoin turvallistavien diskurssien vastavoimana, mutta huomattavasti useammin se kietoutui turvallistaviin diskursseihin, tukien niitä. Puheenvuoroissa nostettiin esiin kansainvälisten sopimusten ja kansainvälisen yhteisön rooli itärajan tilanteessa. Useissa puheenvuoroissa painotettiin kansainvälisen yhteisön, erityisesti Naton ja Euroopan unionin tärkeyttä Suomen tukena tilanteen ratkaisemiseksi. Samalla toistuvasti nostettiin esiin kansainvälisten sopimusten asettamien velvoitteiden täyttäminen.

Kansainvälisiä sopimuksia ja niiden noudattamista pidettiin Suomen kaltaiselle oikeusvaltiolle tärkeänä, mutta itärajan tilanteen poikkeuksellisuuden nähtiin kyseenalaistavan tämän asianlaidan. Puheenvuoroissa mm. ehdotettiin uusia toimintamahdollisuuksia ja päätöksiä kansallisille ja kansainvälisille instituutioille, mutta myös esitettiin kritiikkiä olemassa oleville sopimuksille ja kyseenalaistettiin niiden hyödyllisyys. Sisäministeri Mari Rantanen kutsuu omassa puheenvuorossaan turvapaikanhakujärjestelmää ”*väliseellistämisen työkaluksi*”, ja ehdottaa, että vastaavissa tilanteissa turvapaikkahakemusten vastaanottaminen pitäisi voida EU-tason päätöksellä väliaikaisesti keskeyttää. Joissain puheenvuoroissa turvapaikanhakuoikeuden tärkeyttä korostettiin, mutta kuitenkin ehdotettiin toimenpiteitä, jotka tosiasiallisesti heikentävät tätä oikeutta tai tekevät siitä jopa mahdotonta.

Kansainvälisiin sopimuksiin kriittisemmin suhtautuvissa puheenvuoroissa nousi useasti esiin sopimusten tarkasteleminen tai tulkitseminen. Kansanedustaja Petri Honkonen toteaa, että Suomi on oikeusvaltiona sitoutunut noudattamaan kansainvälisiä sopimuksia, mutta ”*sopimukset on laadittu ajassa, jolloinka ei tunnettu termiä*

hybridivaikuttaminen”, ja että *”sopimuksia on tulkittava myöskin omassa viitekehyksessään”*. Diskurssi kietoutuikin varsin olennaisesti hybridivaikuttamisen diskurssiin.

Vähäisemmissä määrin kansainvälisiä sopimuksia nostettiin keskusteluun turvallistamista vastaan. Näissä puheenvuoroissa peräänkuulutettiin sitä, että itärajan tilanne tulisi ratkaista tavanomaisilla politiikan käytännöillä perustuslakia, lainsäädäntöä ja kansainvälisiä velvoitteita kunnioittaen.

”Luotan siihen, että valtioneuvosto yhteistyössä Rajavartiolaitoksen ja muiden viranomaisten kanssa seuraa tilannetta ja samalla arvioi mahdollisia lisätoimenpiteitä ja reagoi tarvittaessa tilanteen vaatimalla tavalla perustuslain, muun kansallisen lainsäädännön sekä kansainvälisten sopimusten puitteissa. Oikeusvaltio Suomi ei tairou.”
- Otto Andersson

6.4 Sisäisen turvallisuuden diskurssi

Joissakin puheenvuoroissa nostettiin esiin uhka, jonka maahan pyrkivät henkilöt mahdollisesti aiheuttaisivat sisäiselle turvallisuudelle, jos heidät päästettäisiin sisään. Toistuva argumentti oli, että maahan pyrkivien joukossa voi olla vaarallisia yksilöitä, kuten rikostaustan omaavia. Tämäkin diskurssi kietoutui olennaisesti hybridivaikuttamisen diskurssiin. Useissa puheenvuoroissa esitettiin, että turvapaikanhakijat voivat olla Venäjän asettamia toimijoita, kuten siviileiksi tekeytyneitä sotilaita tai muita sisäistä turvallisuutta horjuttavia agentteja.

”Suuri hakijamäärä mahdollistaa myös erilaisten kansallista turvallisuutta vaarantavien henkilöiden tai joukkojen tarkoituksellisen lähettämisen Suomeen.” - Timo Heinonen

Keskustelussa ei kuitenkaan ollut havaittavissa sellaisia sisäisen turvallisuuden puheenvuoroja, joissa turvapaikanhakijoista muodostettaisiin islamilaisen terrorismin uhkakuva. Tällainen retoriikka on tyypillistä yleiseurooppalaisille turvallisuuskeskusteluille turvapaikanhakijoista (Farzamfar 2021, 99–100).

7 POHDINTA

Tutkimukseni on osoittanut, että itärajan tilannetta koskevassa eduskuntakeskustelussa hallitsivat turvallisuuden diskurssit. Turvallisuus esiintyi keskustelussa useiden diskurssien kautta, jotka kietoutuivat toisiinsa. Puheenvuoroissa, joista nämä diskurssit muodostuivat, itärajan tilannetta pyrittiin turvallistamaan. Osa diskursseista, joita odotin löytäväni, oli tunnistettavissa aineistosta, joten asettamani tutkimushypoteesit toteutuivat osittain. Osaa odotetuista diskursseista ei ollut läsnä: en havainnut aineistossa diskurssia Eurooppaan kohdistuvasta suuresta muuttoliikkeestä ja terrorismista. Havaitsin toki sisäisen turvallisuuden diskurssin, mutta näissä puheenvuoroissa puhuttiin pikemminkin yleisestä väkivaltarikollisuudesta, eikä sellaisesta terrorismista, josta turvapaikanhakijoiden yhteydessä yleensä Euroopassa puhutaan. Keskustelussa oli myös joitakin puheenvuoroja, joissa puhuttiin esimerkiksi Välimeren ylittäneistä afrikkalaisista turvapaikanhakijoista. En kuitenkaan havainnut keskustelua missä maahanmuuttajia kuvailtaisiin suurena joukkona, joka uhkaa Euroopan väestörakennetta ja kulttuuria, kuten olisin tutkimuskirjallisuuteni perusteella voinut odottaa (Farzamfar 2021, 99–100).

Tunnistamani turvallisuuden diskurssit olivat keskustelussa huomattavan hegemonisessa asemassa. Tämän voi nähdä heijastavan Suomessa ja Euroopassa vallitsevaa politiikan tilaa. Erityisesti hybridivaikuttamisen ja Euroopan turvallisuustilanteen diskurssien vahvuus kertoo tilanteesta Venäjän kanssa. Sota Ukrainassa on nostanut turvallisuuden kysymykset ennennäkemättömän vahvasti politiikan

keskustelujen ytimeen. Sodan alkamisen ja myöhemmin seuranneen Suomen Nato-jäsenyyden myötä kriittinen julkinen keskustelu Venäjästä on muuttunut huomattavan avoimemmaksi. Susanna Hastin toimittamassa teoksessa *Sodan pauloissa: militarismi suomalaisessa yhteiskunnassa* (2024) on käsitelty turvallisuuskeskustelujen muutosta Suomessa. Venäjän kritisointiin liittyvien pelkojen väistyessä julkisessa keskustelussa vahvaa sijaa on alkanut saamaan yksipuolinen ja kritiikitön keskustelu Natoon kriittisesti suhtautuvia tai aseellista voimankäyttöä kyseenalaistavia puheenvuoroja väheksytään ja pidetään naiiveina tai jopa turvallisuutta vaarantavina. Samankaltaista ehdottomuutta oli havaittavissa myös eduskunnan rajakeskustelussa. Natoa ja turvallisuusnäkökulmia kritisoivien tahojen paheksumisessa on kieltämättä samanlaisia piirteitä, kuin suomettuneessa keskustelukulttuurissa, jossa Neuvostoliiton ja Venäjän kritisointia ei pidetty soveliaana. Onko Moskova-kortin tilalle nousmassa Nato-kortti?

Ainoa keskeinen diskurssi, joka ei ollut yksiselitteisen turvallistava, oli kansainvälisten sopimusten diskurssi. Tähän diskurssiin osallistuneissa puheenvuoroissa esitettiin huomattavasti eniten argumentteja turvallistamista vastaan, vaikka kokonaisuudessaan diskurssi toimikin turvallistamista edistävänä. On mielenkiintoista, kuinka lähtökohtaisesti turvapaikanhakuoikeuden toteutumista edistävä diskurssi tosiasiallisesti heikentää turvapaikanhakuoikeuden toteutumista. Tämä kertonee edelleen Suomen poliittisen keskustelun ilmapiirin muutoksesta, ja turvallisuutta korostavien asenteiden noususta.

Analyysini osoitti, että rajakeskustelussa itärajan tilanne pyrittiin turvallistamaan, mutta onko kyseessä ollut onnistunut turvallistaminen? Kuten teoriaosuudessa avasin, asian nimittäminen turvallisuuden kysymykseksi ei itsessään ole vielä onnistunut ilmiön turvallistaminen, vaan siihen pyrkivä turvallistamistoimi. Turvallistaminen ei kuitenkaan myöskään edellytä sitä, että poikkeustoimet otettaisiin käyttöön ilmiön ratkaisemiseksi. Onnistuneen turvallistamisen merkki on se, että kohdeyleisö tai yleisöt hyväksyvät ilmiössä olevan kyse turvallisuudesta, ja että oikeutus poikkeuksellisille toimille syntyy, vaikkei niitä toimeenpantaisi (Buzan & muut 1998, 25).

Itärajan tilanteen turvallistamisen tapauksessa oikeutusta vaativat poikkeukselliset toimet olivat itärajan kaikkien rajanylityspaikkojen sulkeminen ja muut rajakontrollitoimet, jotka ovat mahdollisesti ristiriidassa kansainvälisten velvoitteiden kanssa. Jos halutaan arvioida tämän turvallistamisyrityksen onnistumista, tulisi tarkastella, miten itärajan tilanne on julkisuudessa hyväksytty turvallisuuden kysymykseksi, ja kuinka edellä mainituista toimista keskustellaan.

Turvallistamisen onnistumisen perusteellinen arviointi vaatisi laajan katsauksen keväällä 2024 hallinneisiin diskursseihin itärajan tilanteesta, mutta joudun tässä tutkielmassa tyytymään suppeampaan katsaukseen ilmiötä koskevaan politiikkaan ja uutisointiin. Melko pian eduskunnan rajakeskustelun jälkeen toimeenpantiin *Valtioneuvoston päätös rajanylityspaikkojen väliaikaisesta sulkemisesta ja kansainvälisen suojelun hakemisen keskittämisestä*. Tämä toimi sulki Suomen itärajan viimeisen auki olleen rajanylityspaikan, ja esti kansainvälisen suojelun hakemisen Suomen ja Venäjän välisiltä maarajanylityspaikoilta (Sisäministeriö 2023). Tarkasteluni Ylen ja Helsingin Sanomien uutishakuja hakusanalla rajavalvonta, ei vastaani tullut merkittävästi uutisointia kannanotoista hallituksen toimia vastaan.

Keväällä 2024 lainsäädännölliseen prosessiin otettiin uusi rajalaki, jonka tavoitteena on luoda uusia toimivaltuuksia rajavalvonnalle ja turvapaikanhaun hallinnalle. Laki mahdollistaisi itärajan turvapaikanhakijoiden käännättämisen Venäjälle. Kansainvälisen oikeuden emeritusprofessori Martti Koskeniemi kommentoi Ylellä 18.3.2024, että laki on ristiriidassa Suomen perustuslain ja kansainvälisten sopimusten kanssa. Kun valtioneuvosto lähetti lakiesityksen lausuntokierrokselle, oli oppositio- puolueiden puheenjohtajien suhtautumisessa vaihtelua. Keskustan puheenjohtaja Annika Saarikon ja SDP:n puheenjohtaja Antti Lindtmanin lausunnoissa lakiin suhtauduttiin myönteisesti tai neutraalisti, ja itärajan tilannetta kuvailtiin hybridivaikutamisena. Vasemmistoliiton puheenjohtaja Li Andersson suhtautui lakiesitykseen kriittisesti, ja vetosi kansainvälisten sopimusten ja Suomen perustuslain noudattamiseen (Aamulehti 15.3.2024). Vihreiden eduskuntaryhmän puheenjohtaja Atte Harjanne kommentoi Ylellä 18.3.2024, että hänen puolueensa tuskin lakiesitystä kannattaa.

Saarikon ja Lindtmanin lausuntoja tarkastellessa voidaan nähdä, että ainakin suuremmissa oppositiopuolueissa itärajan tilanne voitaisiin mieltää kysymyksenä, jonka ratkaisuun on oikeutettua käyttää poikkeuksellisia toimia. Merkkejä onnistuneesta turvallistamisesta siis on havaittavissa. Perusteellinen tulkinta uuden rajalain ympärillä käydyistä keskusteluista ja diskursseista voisi antaa vahvistettua tietoa turvallistamisen onnistumisesta, ja kertoa edelleen lisää Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen keskustelun kehityssuunnasta.

LÄHTEET

- Arter, D. (2023). From Finlandisation and post-Finlandisation to the end of Finlandisation? Finland's road to a NATO application. *European security* (London, England), 32(2), 171-189. saatavilla: <https://doi.org/10.1080/09662839.2022.2113062>
- Buzan, B., Waever, O., & Wilde, J. d. (1998). *Security: A new framework for analysis*. Lynne Rienner Publishers.
- Farzamfar, M. (2021). The implications of the securisation of immigration upon the right to seek asylum in the European Union: An interdisciplinary legal analysis. Faculty of Law, University of Helsinki. saatavilla: <https://jyu.finna.fi/Record/jykdok.2104539?sid=4711788191>
- Hast, S., Kotilainen, N., Salminen, A., & Varisvaara, K. (2024). Sodan pauloissa: Militarismi suomalaisessa yhteiskunnassa. *Gaudeamus*. saatavilla: <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789523454347>
- Jokinen, A., Juhila, K., & Suoninen, E. (2016). *Diskurssianalyysi: Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Vastapaino
- Prokkola, E. (2020). Geopolitics of Border Securitization: Sovereignty, Nationalism and Solidarity in Asylum Reception in Finland. *Geopolitics*, 25(4), 867-886. <https://doi.org/10.1080/14650045.2018.1520213>
- Ritvanen, J. (2021). Mureneva kulmakivi: Suomi, Neuvostoliiton hajoaminen ja YVA-sopimuksen loppuvaiheet 1989–1992. Turun yliopisto. saatavilla: <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/152450/Annales%20B%20546%20Ritvanen%20VK.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Stritzel, H. (2007). Towards a Theory of Securitization: Copenhagen and Beyond. *European journal of international relations*, 13(3), 357-383. saatavilla: <https://doi.org/10.1177/1354066107080128>
- Ulkoministeriö. (2020). Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko. valtioneuvosto. saatavilla: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162513/VN_2020_30.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Valtioneuvoston päätös rajanylityspaikkojen väliaikaisesta sulkemisesta ja kansainvälisen suojelun hakemisen keskittämisestä (2023); saatavilla: <https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=491>

Virkkunen, J., & Piipponen, M. (2021). Informal practices and the rule of law: Russia, migration and the 'Arctic route'. saatavilla: <https://doi.org/10.4324/9781003176763-14>

Uutartikkelit ja videot

Hankaniemi, A (14.11.2023) Tämä on lakipykälä, jonka perusteella Suomi voi alkaa sulkea itärajaa; *Yle*, saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20060198>

Haura, E; Pennanen, V; Raunio, M; Haverinen, J (18.3.2024) Neljä asiaa, jotka sinun tulee tietää poikkeuksellisesta rajalaista; *Yle*, saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20079691>

Kangas, L & Anttonen, M & Terävä, H (12.11.2023) Itärajalta on pyrkinyt poikkeuksellisen paljon turvapaikanhakijoita Suomeen – Rajavartiolaitoksen mukaan taustalla on rikollisuutta; *Yle*, saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20059880>

Karhu, O (20.11.2023) Suomen ja Venäjän rajatilanne ei vielä ole näkynyt vihapuheen kasvuna, mutta riski on olemassa, sanoo apulaisprofessori; *Yle*, saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20060975>

Lakka, P (6.3.2019) Orpo muistelee "kovaa paikkaa" Venäjän kanssa vuoden 2015 pakolaiskriisin aikaan: "Venäläiset eivät tästä mitään saaneet", *Ilta-Sanomat*, saatavilla: <https://www.is.fi/politiikka/art-2000006025678.html>

Mikkonen, E (21.8.2023) Venäjän johdon kommentit kertovat karua kieltä: Suomesta tuli vuodessa "merkittävä uhka"; *Yle*, saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20045930>

Orjala, A & Paukker, M (14.11.2023) Petteri Orpon mukaan Venäjän-ajan tilanne pitää ottaa vakavasti: "Vaikuttaa aivan tietoiselta ratkaisulta"; *Yle*, saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20060195>

Strömberg, J (12.11.2023) Venäjä lähetti Suomelle selkeän viestin, sanoo hybridivaikuttamisen asiantuntija; *Yle*, saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20059889>

Yle-Areena (18.10.2023) A-Studio: Presidentti ja maailman konfliktit; saatavilla: <https://areena.yle.fi/1-63939344>

Tuntematon (15.3.2024) Rajalaki lähtee lausunto-kierrokselle – Henriksson: rkp ei ole vielä hyväksynyt uutta lakia; *Aamulehti*, saatavilla: <https://www.aamulehti.fi/kotimaa/art-2000010295936.html>

Aineisto

Eduskunta (2.1.2024) Täysistunto 23.11.2023, Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp:

3. Pääministerin ilmoitus rajaturvallisuudesta; saatavilla:

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/PoytakirjaAsiakohta/Sivut/PTK_61+2023+3.aspx

Eduskunta (23.11.2023) Täysistunto 23.11.2023, videotallenne; saatavilla:

<https://verkkolahetys.eduskunta.fi/fi/taysistunnot/taysistunto-61-2023?autoplay=1>